

Intervju guvernera CBK Fehmi Mehmeti za Glas Amerike

Glas Amerike: Gospodine Mehmeti, projekcije Svetske banke govore o tome da je tokom ove godine na Kosovu ostvaren ekonomski rast od 4 odsto. Da li je to dovoljno za smanjenje stope nezaposlenosti?

Guverner Mehmeti: Ako pogledamo visoki trgovinski deficit, koji je imao negativan uticaj i koji se dalje produbljuje sa najnovijim dostupnim podacima, govorim o podacima iz jula 2019. godine, onda imamo rast trgovinskog deficita za 3.8 odsto. Međutim i u 2018. godini to je bio jedan od faktora koji je negativno uticao na ekonomski rast na Kosovu. Takođe, visoka nezaposlenost je jedan od faktora koji je negativno uticao na ekonomski rast Kosova u 2018. godini. Ona i dalje predstavlja izazov i utiče na ekonomski rast na Kosovu, tako da rast od 4 odsto treba ceniti. Ako to uporedimo sa zemljama u regionu, to je najveći ekonomski rast. Ali nije dovoljno za rešavanje izazova sa kojima se Kosovo suočava a što je u ovom slučaju visok trgovinski deficit i nezaposlenost. S obzirom na ova dva izazova koje sam gore pomenuo, potrebno nam je ostvariti 6 do 7 odsto ekonomskog rasta, što nije teško postići.

Glas Amerike: Vaša banka je procenila da je za 2018. godinu vrednost uvoza bio preko 3 milijarde evra, a izvoz 350 miliona evra. Da li je takva neuravnoteženost zabrinjavajuća?

Guverner Mehmeti: S obzirom da su podaci koje ste spomenuli činjenični, i neću ih više ponavljati. S obzirom da imamo i ažurirane podatke koji su od jula 2019. godine. Slično se nastavlja. Govorim o podacima za 2019. godinu, odnosno za jul 2019. godine kada vrednost izvoza iznosi oko 250 miliona evra uz godišnji rast od 9.8 odsto. S druge strane, uvoz iznosi 2.25 milijardi evra, odnosno godišnji rast od 4.4 odsto. Generalno, imamo produbljivanje trgovinskog deficita od 3.8 odsto, za koji još jednom kažem da negativno utiče na ekonomski rast na Kosovu.

Glas Amerike: Gospodine Mehmeti, organizacija poput Međunarodnog monetarnog fonda u više navrata je upozorila na pritisak koji se vrši socijalnim šemama na budžet Kosova. Kako se suočavate sa ovom situacijom?

Guverner Mehmeti: Znao da Centralna banka i ja kao guverner smo savetnici Vlade Kosova i stalno mi savetujemo i prošlu i buduću vladu da budu oprezni u upravljanju socijalnom šemom. S obzirom na to da oni stvaraju dugoročne troškove, koji će potom biti dugoročni teret za budžet Kosova. Stoga naš je savet da se tim socijalnim šemama bolje i adekvatnije upravlja. Još jednom ponavljam, uzimajući u obzir činjenicu da oni stvaraju dugoročne troškove.

Glas Amerike: Prema procenama koje ste i vi uradili, ukupni javni dug Kosova iznosi preko milijardu evra. Da li je takva stopa podnošljiva za Kosovo?

Guverner Mehmeti: Javni dug iznosi oko milijardu evra. Ako pogledamo u odnosu na BDP, to je oko 17 odsto BDP-a. On je prilično nizak ako ga uporedimo sa zemljama u regionu i sa onim što zakon dozvoljava. Jer zakon dopušta da javni dug bude 40 odsto u odnosu na BDP. Još uvek ima prostora da javni dug raste, to nije zabrinjavajuće, jer je na vrlo niskom nivou. Ali ono što je važno naglasiti je činjenica da se javni dug mora znati u koju svrhu se uzima i uvek ga treba uzimati kako bi imao dodatnu vrednost.

Glas Amerike: Kritičari kažu da je visok nivo korupcije u vašoj zemlji postala prepreka za dolazak stranih održivih investicija. Da li delite isto mišljenje?

Guverner Mehmeti: Ako pogledamo najnovije podatke iz jula 2019. godine, strane direktne investicije su beležile rast od oko 23,8 odsto, a očekivanja su da ćemo imati rast, da imamo dalji rast investicija na Kosovu. Ako pogledamo bankarski sektor...

Glas Amerike: Međutim koliko su ove strane investicije održive? Koliko su održive i kako su stvorile mogućnosti za otvaranje novih radnih mesta?

Guverner Mehmeti: Govorim o finansijskom sektoru. To je jedan od sektora koji se smatra uspešnom pričom za strane investicije. Ako govorimo samo o bankarskom sektoru, od 10 banaka koje imamo na Kosovu, 8 banke posluju stranim kapitalom i čine oko 90 odsto ukupnih sredstava bankarskog sektora. Slična je situacija i kod ostalih sektora, kod sektora osiguranja i mikrofinansijskih institucija, nebankarskih finansijskih institucija i tako dalje. Stoga, to podrazumeva da imamo stalnu potražnju stranih investitora da budu akteri na finansijskom tržištu na Kosovu, i to su održive investicije.

Glas Amerike: Kakav je uticaj na privredu imala taksa od 100/% uvedena na srpsku robu?

Guverner Mehmeti: Ako pogledamo stopu inflacije, govorim o julu 2019. godine, postoji rast stope inflacije koja je dostigla 3.1 odsto. Veoma je visoka ako ga uporedite sa stopom od pre godinu dana koja je iznosila 0.6 posto. Tu je uticalo da imamo rast indeksa cena i od uvoza koji je dostigao oko 3.9 odsto. Međutim, uvek moramo imati na umu činjenicu da je primena takse uticala i na rast inflacije na Kosovu.

Glas Amerike: Sledećeg meseca, Centralna banka Republike Kosovo obeležava svoju 20. godišnjicu. Kakva je situacija sa finansijskim i bankarskim sektorom Kosova na ovoj godišnjici?

Guverner Mehmeti: Organizovali smo međunarodnu konferenciju na kojoj će učestvovati predstavnici svih međunarodnih institucija. Sproveli smo istraživanje u vezi sa korporativnim upravljanjem komercijalnih banaka u poslednjoj deceniji, to je prvo istraživanje ove vrste koje ćemo predstaviti tokom konferencije. Takođe smo kreirali istorijsku bazu podataka poslednjih godina koja se odnosi na razvoj korporativnog upravljanja. To će takođe biti baza podataka i za regionalne banke, zatim očekujemo da će tokom konferencije biti potpisan multilateralni sporazum između Centralne banke Republike Kosovo i Centralnih banaka regiona. U pogledu pokazatelja, tokom ovih 20 godina ostvarili smo mnoga dostignuća. Ako govorimo o finansijskom sektoru, imamo veoma stabilan finansijski sektor. Ako pogledamo bankarski sektor, imamo godišnji rast kredita od 10.4 odsto, rast depozita od 11.6 odsto. To nije samo ono što mi navodimo, već postoje i procene Svetske banke i Međunarodnog monetarnog fonda i drugih institucija o ovom pitanju.